

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Făt'a, candu concedu ajtoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatòria.

Anul XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tac'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 35.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.
Transilvania.

Telegramele

„GAZETEI TRANSILVANIEI“.

Bucuresci 15 Maiu. S'a publicat pe cale oficiosa, ca nouele alegeri de deputati la camera se voru tiené in 6, 7 si 8 Iuniu séu in finea lui Maiu st. v. —

Ploiesci 15 Maiu. Astadi cetatianii Ploiesceni serbeza prin Te Deum si cu banchetu memorabil'a dì din 3/15 Maiu 1848 a adunarei dela Blasius. Mare entusiasmu. —

Caracasiu.

Ploiesci 15 Maiu 3 ore 10 min., sositu la 3 ore 25 min. Adi 3 Maiu in memori'a adunarei de Blasius 1848 poporului ploiescenu serbeza. Mare entusiasmu.

Presiedintele comitetului Radoviciu.

Sighisiór'a 15 Maiu. In 13 Maiu, Boiu mare, satu mai multu de diumetate: ómeni, avutia au prepadiu ap'a. Famili'a Vasilie Mazariu traiesc.

Una ruptura de nuori a rapit u sine 80 de case. Vreo 200 ómeni innecati se aflara pana acum pe campu. Chiar si in Sighisiór'a s'au trasu 14 insi morti din und'a apei, ce ii rapise. Se aflara mame innestate stringudu in bracie pe fii de o sórte.

Necesitatea inflintarei academiei.

Comisiunea, ecmisa de comitetulu asociatiunei transilvane romane in siedinti'a din 24 Martiu etc., ca se-si dè parerea asupra propunerei facute de catra d. I. Bologa, membru alu comitetului (vedi Gazet'a Nr. 25) in privinti'a inflintarei academie romane, a recunoscutu necesitatea inflintarei acestei academie. In siedinti'a comitetului asociatiunei tienuta in 1/13 Maiu se luara in desbatere töte punctele din propunerea susunuita si audim, ca dupa o discusiune lunga si seriósa se primi propunerea d. I. Bologa din cuventu in cuventu: Onore petrundiatorilor barbati ai asociatiunei romane si recunoscinta eterna, pe care o voru aminti cu dulce memoria generatiunile cele mai fericite, decatu noi, cari amu crescutu pribegiti pe la usile institutelor straine fara paladiu ostromitoriu si aparatori alu vietiei poporilor, care e academ'a, si fara de care nici o natiune n'a calcatu érb'a verde a neependintiei sale de alte popore! — Onore dicu, si credemu, ca cu noi dice töta natiunea: onore si gratia demnilor barbati si in numele viitorimei, pentru comitetulu a si alesu comisiunea pentru elucrarea planului si a statutelor cerute!!!

Éca donulu Minervel, care lu potemu impartasi natiunei romane adi in memorabil'a dì de 3/15 Maiu, care donu, déca -si potea intinde aripele scutului seu mai de multu preste cultur'a mai inalta a junimeei natiunei romane, amu poté se vorbimu numai de bine. —

Deci se ne intorcemu cu töta pietatea töte poterile si töta sympathiele catra gratios'a nostra mama dulce: „Asociatiunea romana transilvana etc.“ si sei intendemtu totu concursulu, töte sacrificiale ce se

ceru dela noi, pentruca, éca, ca ceea ce damu Asociatiunei, ni se reintorce cu interesu insutite! —

APELУ! catra intelligent'a romana din Transilvani'a si partile alaturate!

Candu cu ajutoriulu lui Dumnedieu si prin patriotica conlucrare a barbatilor nostri devotati catsei nationale s'a inflintiatu in an. 1861 Asociatiunea transilv. pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, totu natulu romanu a saltatu de bucuria, petrunsu fiindu de convincerea, ca acésta institutiune va fi unu radimu potente alu nationalitatei nostre, va fi unu sprijinu tare si midiulocu puternicu spre a promové cultur'a poporului romanu, spre a contribui la redicarea séu imbunatatirea starii materiale a lui, ajutandui propasirea in agricultura, arte, industria, comerciu si sciintie! si ca va fi — dupa cum a disu marele nostru literatu T. Cipariu: una protestatiune solene: ca natiunea romana nu vrea si nu va suferi nici odata, ca se opuna din seriea natiunilor că romana.

Cu cata sympathia si cu catu zelu s'a imbraciussiatiu acésta institutiune de catra toti romanii, dovada ne pote fi numerulu celu frumosu de intelligenti, cari au acursu la sprijinirea ei, la adunarele ei gen. mai alesu la cea din Brasovu, la cele din Clusiu, Gherla si Siomcut'a mare. Dovada este mai incolu resultatulu celu frumosu, ce lu pote a ratat acésta institutiune intru sprijinirea agricultrei, a meserieloru etc., erogandu in cursu de 8 ani preste 20.000 fl. intru sprijinirea culturei si a prosperarei nationali; apoi capitalulu de 40.000 fl., despore care dispune astadi!

Asociatiunea acésta pururea conscia chiamarei sale celei maretie si datorintie sale celei sacre, dorindu a desvoltá una activitate si mai mare, a statutori in adunarea sa gen. din Siomcut'a mare „regularea midiulocelor spre ajungere a scopului Asociatiunei“ in interesulu prosperarei mai bune a Asociatiunei! — Si éta in momentele, candu din töte partile ne sosescu cele mai frumose ecsemple si mai imbucuratòrie sciri despre sympathia si zelulu, cu care s'a imbraciussiatiu acésta salutaria intentiune a adunarei gen. si despre frumosele resultate ce ne promite acésta activitate; atunci, candu organ. de publicitate, candu afara de privati diverse insociri pentru inaintarea literaturei si a culturei,

candu tienuturi intregi insetate de dorulu de a ave institute de crescere in midiuloculu seu, candu tenerii studenti dela diverse academie straine insetati de dorulu de a asculta sciintiele academice in dulcea limba materna, — si ieau refugiulu la Asociatiunea trans. romana si ceru ajutoriulu si sprijinulu ei: atunci —

atunci, domniloru si fratilor! éta, ca se mai redica unu fenomenu nou pre orisonulu vietiei nostre nationali; —

se aréta unu rivalu potinte alu Asociatiunei nostre, — unu rivalu cu atatu mai impedecatoriu prosperarei Asociatiunei nostre, cu catu ca elu nu vine armatu nici infuriatu asupra nostra, ci ni se presenta, ca unu amicu si sociu dulce, de care dara nu ai lipsa se te aperi, care in se apromitendu mai multe placeri si desfatari, jocuri, musica si cantari etc. e in stare pre multi ai abate dela datorintiele loru cele sacre catra poporulu impiplatu, dela datorintiele nostre de a sprijini din töte puterile Asociatiunei, care si-a propusu a promové inainte de töte celu mai santu scopu, cea mai strigatória necesitate a natiunei: cultur'a poporului, — respandirea luminei si a adeverului!

E in stare se ne impartia si se ne subtraga

puterile, din cari se nutresce, cu cari prosperéza Asociatiunea, incat cu incetulu se slabim si se ni se faca imposibilu a ajunge la tient'a, care ni o amu propusu cu totii, séu celu pucinu a ajutá si scutí pe carier'a culturei, cum se cuvine, pre cei ce alérge sub acoperementulu Asociatiunei!

Acestu rivalu impedecatoriu va fi „Societatea pentru crearea unui fondu spre a inflintá unu teatrnat. romanu“ — ce se va inflintá catu de curundu!

Cá presiedinte alu Asociatiunei romane trans. pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu vinu a-mi impleni una datorintia santa catra acésta Asociatiune, care m'a onoratu cu increderea sa, vinu a impleni una datorintia santa catra toti aceia, cari — lipsiti de midiulocele de a se cultivá si a se face membri folositori ai natiunei, si de asi eluptá una stare buna intelectuale si materiale — — speru si astépta sprijinulu Asociatiunei; vinu in numele tuturor, cari dorescu inaintarea si fericirea poporului nostru; a rugă pre toti membrii Asociatiunei si pre töta intelligent'a din Transilvani'a si partile alaturate, ca inainte de töte se ne intr'unim cu totii töte sacrificiale potentiose pentru a sprijini cultur'a poporului romanu prin inflintarea unei **academie** romane de drepturi, care e cea mai strigatória necesitate la activarea si solidarea culturei junimeei nostre in Austro-Ungaria, ma e una conditiune, fara de care respectarea natiunei nostre — facia cu sororile natiuni, provediute de minune cu asemene institutie, apararea drepturilor nationali si patriotice si chiaru insasi desvoltarea nationale remanu cu totulu espuse órbei intemplari, ma si pericilului pentru mai reu.

Se nu perdemu din vedere, ca Asociatiunea pentru unu teatrnat. numai intr'atata se poate asemena Asociatiunei nostre, incat aceea inca se va pute considerá ca una protestatiune solene, ca natiunea romana nu vrea se apuna! déca ei se va puté asigurá existint'a; — inse scopurile cele maretie ale Asociatiunei nostre nu numai, ca nu le va promové, ci mai curundu le va impedecá.

Déca ve prisoasesce, domniloru si fratilor! séu déca puteti face fara scurtarea intereselor Asociatiunei nostre, dati si ajutati, dupa cum ve va dicta anim'a si ratiunea, pentru ori si ce intreprindere, care are de scopu redicarea numelui si a marirei nationali, precum este si teatrulu nationalu, déca aveti si convingerea, ca contribuirile dloruvostre voru ave resultatulu doritul!

Ve rugu inse, ca aceea ce sunteti datori si v'ati resolvitu a sacrificá Asociatiunea trans. si anumitu pentru **inflintarea catu mai curundu a unei academie romane de drepturi**, reclamata si de imperativ'a necesitate de a ne emancipa junimea de sub presiunea inflintielor instrainetorie, se nu impartiti in döue séu döra se dati totu pentru unu institutu, ale carui folose si placeri nu le va puté gustá generatiunea presente!

Ve rugu se nu perdeti din vedere, ca banulu adusu pre altariulu culturei poporului si alu crescere i teneri mei lui aduce frupte insusite, éra banulu datu pentru teatrnu e banu bagatu intr'unu sacu, pe care abia lu potu implé bugetele statelor. — Se ne incordamu dar' mai antaiu cu totii la inflintarea academii si a necesitatilor celor mai strigatórii ale poporului, si apoi, ér' cu totii vom pune umerele a mari si fondulu teatrului!

Ce datorintia mai frumosa poate ave omulu, séu una Asociatiune decatu a cresce si a educá pre aceia cari din lips'a midiulocelor séu a institutelor nationale nu se potu cultivá, decatu a promové, meserie, industri'a etc., cari töte suntu fundamentulu fericirei si alu bunei stari, — éra aceste suntu putere si tari'a, suntu singurulu midiulocu a aseturá vieti'a si venitorulu unei natiuni!

Scopulu unui teatrnat. sciti ce e? nu e lucrul meu a ve spune. Incheiu cu cuvintele f. presiedinte alu Asociatiunei trans. br. de Siaguna,

ca: „progresulu Asociatiunei noastre este conditionat de interesulu si simpathia publicului, pentru care s'a infinitiatu” si cu rogarea, ca se fiti drepti si cu prevedere in cumpamarea foloseloru acestor döue institutiuni si eu sun siguru, ca glasulu meu inca nu va fi resunat in desertu! ci veti continua si de aici inainte a inainta dupa puteri interesele Asociatiunei transilvane!

Pest'a 2 Aprile 1870.

Ladislau Basiliu Popp,
presedintele Asociatiunei trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Brasovu 3/15 Maiu.

Inca in anulu 1791 proparintii nostri ne mai potendu suferi ignorarea loru politica si apasarea sörtei loru de catra tirani'a constitutionale de atunci, cerusera congresu nationale, că dupa atatia ani de sclavia politica se mai delibera si ei unadata de spre sörtea sa, despre pusetiunea sa; ca-ce strainii ingrigescu numai de aservirea si cum se incalcece mai multu pe romanu; multi inse dintre densii au espiratu fara a gusta bucuria implinirei dorintelor loru. Trecuta 57 ani de una apasare si nedreptatire din dì in dì mai grea mai strigatória si in fine de nesuferitu. Una bôre lina suflata de ventulu libertatii preste apasat'a si injugat'a omenime destepă din letargia poporele Europei, monitandule, că déca vré se traiésca se-si caute singure de viétia, care dorescu se o viaze; se-si apuce in braciele sale destinulu, că ele se dicteze sortii, dar' se nu mai astepte, că sörtea in mane straine se le legene viitorulu.

Anulu 1848 3/15 Maiu fù diu'a acea marétia, ce facu epoca si in istoria natiunei romane din Transilvania. In acesta dì, serbatori'a serbatoriilor natiunei romane, romanii fara osebire de confisie si etate in consciintia demnitatii sale nationale au redicatu singuri pedecele si au intrunitu congresulu celu maretii, la Blasiu:

In prim'a siedintia a adunarei din 3/15 natiunea romana -si relua in mane suveranitatea cuvenita unei natiuni monarchice constitutionali si că atare decise **nestrarumabilu**:

a) Loculu adunarei a se numi pentru totudéun'a Campulu libertatii.

b) Natiunea romana se dechiarà, ca vré a remané pururea statornica credentiosa imperatului Austriei, care este si rege alu Ungariei si M. Principe alu Transilvaniei si augustei case austriace.

c) Natiunea romana se dechiarà si se prochiamà pe sene **natiune de sene statatória** si parte intregitória a Transilvaniei pe temeiu liberatii egale.

d) Natiunea romana depuse juramentulu credentii catra imperatulu, catra patri'a si catra natiunea romana“ (si totu poporulu jurà).

Ecá trasurile fundamentali ale credeului natiunei romane din Transilvania, intaritu prin juramentu si aperatu si cu sacrificia de viétia!

Acesta dì e diu'a memorabile, pe care o serbează natiunea romana, ca-ce s'a prochiamatu pe sene nedependenta de orce altu poporu suprematicu in diu'a acesta!

Veniti dar' stapanii dilei si cercetati renichii natiunei romane, si ve veti convince, ca una natiune nu -si calca juramentulu de viétia politica nationale, fara de care nu mai pote trai. — Adeverulu si dreptatea se potu restigni, dar' devince nici odata; si ultimulu triumfu trebuie se fia alu loru. Minciun'a nu mai pote inlocui adeverulu. Deci e timpulu, că ministeriul r. de sene se nu mai amane imprimirea dreptelor dorintie ale romanilor.

Sinodulu archidiecesanu gr. or.

Sibiu 10 Maiu 1870.

Credintiosu apromisiunei date nu intardiezu a aduce la cunoisciintia on. publicu cetitoriu unele momente inseminate din desbaterea decursa pana acum in acestu sinodu, a carei importante problema de deslegatu a fostu organisarea consistoriului archidiecesanu in sensulu statutului organicu,

elaboratu de congresulu metropolitanu nationalu din anulu 1868. — Dupa tienórea acestei legi positive se compune consistoriulu archidiecesanu din trei seante, din senatulu strinsu besericescu, senatulu scolaru si senatulu epitropale. — Membrii acestui consistoriu s'a alesu in intielesulu pomenitului statutu si anume in senatulu strinsu besericescu pre viétia, si ceilalti din ambele senate numai pre trei ani.

Pre langa acesti asesori consistoriali s'a organizat unu postu pentru unu vicariu generale, dotat din partea statului cu unu salariu de 2400 fl., pe candu 4 asesori consistoriali tragti totu din viateria statului cate unu salariu anuale de cate 1200 fl.

Dupa unele date, ce le-am publicat continuu coresp. asia: Obiectu de desbatere mai indelungata inainte de constituirea consistoriului eparchiale a fostu bugetululu archidiecesanu dela 1 Iuliu 1870 pana in 1 Iuliu 1871, in care afara de salariale platite din visteri'a statului, s'a primitu in sieintia a VIII inca urmatóriile positiuni: unu asesoru la senatulu scolasticu cu unu salariu de 1200 fl. Dotatiunea pentru acoperirea speselor de calatoria, pentru senatorele scolasticu 600 fl. La senatulu epitropescu unu asesoru că casieriu cu 300 fl. si 1 că controloru cu 200 fl.; secretariulu consistoriale dotat dela statu cu 800 fl., fiscalu si totuodata si defensoru 600 fl., archivariu si protocolistu totuodata 500 fl. asia incat in recapitulatiune se vede, ca archiepiscop'i recere

1. Pe anu	12.800 fl.
2. Consistoriulu	13.200 fl.
3. Seminariulu	10.400 fl.
4. Stipendiale	4.048 fl.
5. Dotatiunea clerului	26.000 fl.
6. Ajutoriulu inventiatorilor	1.000 fl.
7. Recerintie diverse	2.200 fl.
Sum'a:	69.648 fl.

Sum'a acoperirilor luatu din fondurile archidiecesane, in care se socotesce si ajutoriulu dela statu cu 50 mi face la olalta 78.468 fl.

de unde se arata unu plusu, care are de a se capitalisa in sum'a de 8.820 fl.

Dupa una desbatere seriosa s'a primitu cu putine modificatiuni bugetulu archidiecesanu dupa cum l'amu indigitatu mai susu. — Dupa ce a statorit sinodulu principiu neacumularei oficialoru besericesci neconditionat si dupa ce a fipsatu numerulu membrilor consistoriali pentru fiasce-care senatul se pune din partea presidiului in a IX-a siedintia la ordinea dilei alegerea membrilor consistoriali, parte ordinari parte onorari, cari in tienórea § 112 alu stat. org. nu potu fi ruditii intre sene pana la alu 6-lea gradu de sange si alu 4-lea de cuscria inainte de votare, care s'a facutu prin siedule, luandu dep. Hanea cuventu, dice, ca sinodulu a venit la efectuirea unui actu dintre cele mai importante, la o problema, care are de a se deslega in sensulu §-lui 96 p. 5 din stat. org.

Densulu, dice, ca se afla indemnatu facia cu sinodulu de facia a-si descoperi propri'a convingere in privint'a acestui actu, punendu intrebarea, ca ce are sindulu de a face, candu vine se indeplinesca §-lu amintitul, are döra de cugetu se faca tabula rasa, se privésca, cumca nemica n'a fostu, séu are se indeplinesca si suplinescă ce lipsesc in cons. archidiecesanu? Din diurnale a auditu, ca archidieces'a acesta este in mai multe privintie mai bine regulata decatul celealte eparchii. Densulu voiesce a sci, cumca archidieces'a a avutu pana in diu'a de astadi

Consistoriu archidiecesanu, care n'a fostu alesu in intielesulu statutului org., ca-ci acesta n'a eci-statu pana acum, ci s'a alesu si denumit u dupa praca de mai inainte, care a fostu in vigore pana in momentulu de facia.

Acesti membri consistoriali au fostu denumiti pre viétia depunendu juramentulu in facia Esc. Sale, că presedinte alu consistoriului. Se vede dara silitu a face urmatóri'a propunere:

Considerandu,

1. ca una din problemele sinodului archidiecesanu de facia este alegerea membrilor consistoriului eparchiale in intielesulu § 96 p. 5 din stat. organicu,

2. ca nici una lege nu are si nu poate ave potere retroactiva,

3. ca consistoriulu archidiecesanu a costat si pana acum si costa deja din membrii denumiti dupa praca de pana acum, pe viétia, propune dara:

Membrii consistoriului archidiecesanu strinsu besericescu, existinti deja definitiv, a nu fi supusi alegerei sinodului, ci existinti'loru a se luá la cunoisciintia si sinodulu a se occupa numai cu alegerea membrilor ordinari, cari — dupa fipsarea numerului loru prin sinodu, ar' lipsi; si a celor onorari. Deputatulu I. Puscaru incuiintaza tóte motivele aduse de dep. Hanea in privint'a suplinirei membrilor consistoriali, pune inse intrebarea, ca existat'a consistoriu archidiecesanu compus din atatia membrii, cum are se se aléga in intielesulu statutului organicu, si existat'au posturile membrilor consistoriali cu salariale de astazi, si déca nu au existat: atunci nu este altu expediente, decat a se face alegerea in sensulu legei statutarie besericesci. Din partea presidiului facunduse descoperire, ca sinodulu au trecutu preste obiectulu acesta atunci, candu sinodulu a redicatu la valore declusu principiu neacumularei oficialoru besericesci, si se pune intrebarea din partea presidiului, ca mai voiesce sinodulu a reintórcce inca odata la acestu obiectu séu ba? Dandu totuodata deslusire la intrebarile puse de dep. Puscaru, cumca a existat consistoriu archidiecesanu, dupa praca unei besericesci sugrumate, pe carele l'au indeplinitu, de candu au intratu in acesta archidiecesa, nu prin dictatura séu volnicia, séu condusu döra de vreun scopu neclaru, ci, că omulu pacii, l'au denumit u pe acestu consistoriu dupa porunc'a dilei. Presidiulu a fostu de parere, ca la statorirea principiului de neacumulare oficialoru besericesci, se se fia lasatu acumulare conditionata si nu neconditionata, că se nu se rumpa trecutulu cu totulu, facunduse tabula rasa, ci sinodulu se fia remasu in continuitate cu trecutulu. Deputatulu Branu de Lemény e de parere, ca déca sinodulu voiesce a se reintórcce la principiu stabilitu deja in sinodu pentru neacumularea oficialoru besericesci, si fiinduca unii membrii consistoriali suntu totu odata parochi si protopresbiteri, se se dechiare acestia, ca renuncia la parochia si protopresbiteratu, si déca renuncia la acestea oficia, atunci se i recunescem u asesori, dupa cum a propusu dep. Hanea.

Dr. Galu nu consumtu nici pe departe cu propunerea dep. Hanea, care afirma, ca legile cele noua nu ar' ave putere retroactiva, si dice, ca acestu principiu nu este aplicaveru in dreptulu publicu. Afara de incompatibilitatea oficialilor, trebuie se luamu privint'a si la rudeni'a asesorilor consistoriali iutre sine. Déca vreunulu asesoru existente nu se va alege, atunci trebuie se ne ingrimu de subsistenti'a lui.

Punenduse propunerea dep. Hanea la votare, fu respinsa de majoritatea sinodului. Facunduse votarea indigitata fura alesu cu majoritatea absoluta in consistoriulu strinsu besericescu, protosincelulu Nicolae Popa, prot. Ioane Panoviciu, prot. Petru Badila. Din acestia denumesce par. metropolit, dupa forma prescrisa, in facia sinodului, pe vicariulu generale, in persona protosincelului N. Popa; facunduse alegere mai de parte pentru deplinirea numerului cerutu, fura alesu inca cu majoritatea absoluta prot. Basiliu Piposiu, prof. Zach. Boiu de ordinari, prot. I. Ratiu si Ioane Mesianu de onorari, intarindui par. metropolit pe alesu in facia sinodului de asesori in consistoriulu strinsu besericescu. Denumirea vicariului generale si intarirea membrilor consistoriali se primi din partea sinodului cu cele mai vii aplause si manifestatiuni de bucuria! —

(Va urmá)

Voil'a in 15/3 Maiu.

Dominule Redactoru! Ougetu a face o placere on publicu cetorii alu „Gaz. Trans.“, déca ve facu cunoscutu, ca diu'a de 15/3 Maiu pentru prim'a data s'a serbatu in comun'a nôstra Voil'a. Invetiatori nostru a facutu că locitorii comunei Voil'a se scia, ca se s'a intemplatu mai nainte de acésta cu 22 de ani pre pratalu de langa Blasius, care se dice, „Campulu libertatii“. Puteai vedé entusiasmulu tronandu pre feciele locitorilor. Motto vorbirei sale a fostu: Si erá unu omu 38 de ani avendu in bola sa; si apoi continua: „si era o natiune 400 de ani avendu in jugulu seu“, si facundu paralel'a acésta cu sôrtea natiunei romane, a facutu se se esalteze animele. In fine cantara scolarii vreo dôua poesii nationali, si cu acesta esiramu cu totii din s. beserica, ducundu cu noi o viua placere si suvenire, si cugetandu, ca déca ar' fi totu asemenea invetiatori scopulu scôlerlor inca curendu s'ar realisá. — N.

Cuventarea D. Ioane Popescu,

(parochu romanu gr. cat. in Cohalmu, tienuta in sinodulu vicariatului Fagarasiu in caus'a congresului besericescu autonomu alu provinciei metropolitan de Alb'a Iulia.)

Prea Veneratu Sinodu!

Form'a legislatiunei besericesci, precum s'a venitutu din cele de susu si alte nenumerante inca, dela inceputu dura a fostu sinodale, atatu in cestioni dogmatice catu si in cestioni economice administrative!

Si déca inflorirea besericei a fostu impededata pana acum in privint'a administratiunei sale, precum intru adeveru a si fostu, — caus'a a fostu totudéun'a absolutismulu domnirei civile, carele si-a intensu aripele si pre terenulu besericescu. — Inse se veniu la firu că se probezu acésta chiaru cu caus'a nôstra: —

Asia, crestinii de confesiunea gr. cat. de multu se totu plangu, ca afacerile loru besericesci in multe privintie au unu mersu intunecat; si asia toti si-au aratatu dorint'a de a se aduná in congresu besericescu — firesce — autonomu si independente spre a delaturá acestu intunerecu.

Inse ministeriulu ungurescu se opune, ca si candu acestu congresu ar' fi una adunare pericolosa pentru statu, si nu din contra!

Ministeriulu maghiaru prin acésta ne smintesce reu pe crestinii gr. cat. in inflorirea besericei nôstre si asia patemim; inse la urma e mai vai de acel'a, prin care vine smentel'a (scandalulu)! (sic!)

Ministeriulu maghiaru fara nici unu dreptu voliesce a ne subjugá si besericesce si asia ne opresce a ne tiené congresu besericescu.

Si éca ce vremu noi cu congresulu:

Avemu noi gr. catolicii unele fundatiuni, cari, in labirintulu incurcaturilor ce ne-au statu in cale — precum amu disu mai susu — nu amu potutu se ni le revisionamu nici una data; si nu scimu toti, ca in ce stare buna ori precaria se afla acele; — avemu unele legi besericesci, cari inca pretendu nou'a ecsaminare, revisiune si modificare; si altele inca ce ar' cadé in competentia congresului nostru, si acestea amu dorí in interesulu besericei nôstre si alu binelui publicu ca se ni le regulamu se le punemu in ordine precum si le-au regulatul si alte beserice din acestu statu! adica cu unu cuventu: vremu se dispunemu de alu nostru!!!

Éca pre scurtu ce vremu noi, ca se esimu din labirintulu acestoru incurcaturi, si ministeriulu ne opresce — cum dicu — fara nici unu dreptu! Elu nici nu ne dà, dara ce i mai multu, nici nu ne lasa se ne ajutamu noi insine, si se ne reparamu ce avemu ruinatu. — Desperatòria si ratecita procedura!

Desperatòria procedura, domnilor, aici in constitutionalismulu nostru, candu acuma chiaru si despotismulu turcescu s'a plecatu, ca-ci in Turci'a inca acuma prin unu firmanu alu Sultanului s'a datu bulgariloru beserica nationale independenta de patriarchia Tierigradului! ..

Si ce e de facutu dura facia cu atatea pedece ce ni se facu din partea ministeriului de cultu din Pest'a? Cá responsu la acésta intrebare facu urmatòria

PROPUNERE:

a) Luandu in considerare, ca form'a legislatiunei besericesci atatu relativ la dogma, catu si relativ la administratiunea ei economica a fostu totudéun'a sinodala;

b) In considerare, ca aveera si tóte fundatiunile besericesci a ori-carei confesiuni facute de cre-

stini acelie confesiuni suntu curatul confesionali si că atari au se si le administreze membrii besericesci in congresale loru besericesci;

c) In considerare, ca beserică nôstra că persóna juridica cu dreptu, e de sene statatória si e deosebita de alta confesiune ori prin credentia, ori prin ritu si anume, se numesce greco-catolica, ér' nu rom. catolica, — si că atare are fundatiunile sale dela membrii ei ér' gr. catolici, preste cari au se dispuna érasi membrii besericesci gr. cat.;

d) In considerare, ca metropoli'a nôstra de Alb'a Iulia e inarticulata prin art. 39 de lege;

e) In considerare, ca congresulu nostru nu are de a desbate cestioni politice, ci numai a se consultá despre afaceri pure besericesci; si apoi orice adunari dupa legile patriei, cari nu discuta cestioni politice, nu se potu oprí;

f) In considerare, ca egalitatea confesiunilor e recunoscuta prin lege sanctionata, — pre basea carei legi romaniloru de confesiunea gr. orientale li s'a concesu adunarea congresului loru besericescu. Asia provinci'a nôstra metropolitana pre basea acestor'a inca a avutu si are dreptul de a se aduná in congresulu seu autonomu si independente;

g) In considerare inse mai incolo, ca ministeriulu maghiaru din Pest'a prin una chartia nulifica tóte acestea si asia se opune, că gr. cat. se-si alba congresu autonomu deosebitu de rom. catolici, si de alta parte neintielegundu eu — din adusele motive — nici caus'a, ca de ce s'a mai si intrebatu despre acésta de „voli'a“ ori de „nevoli'a“ ministeriulu?

Asia propunu că protopopiatulu respective, vicariatulu nostru, — că celu de antanu si mai mare in archidiocesa, si că atare datatoriu de tonu in atari cestioni, — representatu aici in sinodu eparchiale, se-si liè libertate a indeptá unu tonu catra tóte celealalte protopopiate din provincia si a lerogá, că tóte in intielegere mana in mana, cu mirenu celi mai intielegenti se lucre intr'acolo, rogandu pre Escolent'a Sa parintele metropolitu si prea ven. consistoriu, că se midiulocésca cu urgentia facultea de a poté conchiamá congresulu besericei unite, declarandu fara resava, ca dupa opiniunile descoperite atatu ale preutimei, catu si ale mirenilor din acésta archidiocesa, nici una data si sub nici una conditiune nu voru tramite delegatii sei la congresulu rom. cat. din Bud'a-Pest'a, pentruca nu vréu a figurá că apendicea rom. catolicismului!

Acestea amu avutu de disu, si multiuminduve pentru bun'a volentia si atentiunea cu care m'ati ascultatu, — rogu pre prea onoratulu sinodu, că se-mi primésca acésta propunere!

(Cuventarea fù aplaudata, ér' propunerea prima cu uinele modificatiuni din partea rsm. d. presiedinte.) —

Clusiu 18 Aprile 1870.

(Capetu.)

Corespondemu noi aspiratiunilor nôstre de a tiené cumpana cu inimicii nostri? Suntemu in dreptu se asteptam multu dela o tenerime, de care nu ne-amu ingrigit? Putem o're pretinde fructe, a carora sementia nu o amu semenat?

Multi voru dice: Scimu noi ce ne lipsesce; dar' unde suntu midiulócele? Chiaru acum -mi vine in minte sententi'a de atatea ori repetita de „Gaz. Transilvaniei“: „Ajutate si ti va ajuta si D dieu“ — si, dieu, astadi nu avemu respunsu mai potrivit si mar mantuitoriu. Nu i timpu de perduto. — Puna mana cu totii la lucru si sarcin'a, ce ne pare asia grea va deveti din ce in ce mai usiora. Se ne folosim de midiulócele ce le avemu a mana si de tóte ocasiunile ce ni se dau.

De una ocasiune voim si noi se ne folosim, candu scriemu acestea, din cari se vede, ca starea nôstra e destulu de amara.

Inainte de actulu denumirei protopolului din tractulu Clusiu, adunati intr'unu cercu privatu compus din preoti si mireni si patrunsi de starea deplorabila, in care ne aflam in tóta privint'a; domnule Redactoru, de si mici, cum suntemu, si forte de departe de pusetiunea inalta, la care stau cei ce au carm'a besericei nôstre, dar' candu e vorba de binele, de progresulu nationalu totu romanulu catu de micu trebuie se fia mare — de si glasul nostru e debilu, dar' purcede din anime romanesci; si candu elu striga dupa ajutoriu, patriotismulu veteraniloru natiunei si iubirea buniloru nostri parinti ne dau dreptulu se credemu, ca elu va fi auditu.

Deci propunemu:

Cá cei competinti, luandu in considerare starea tenerimei studiòse, industriei si poporului de aici, alu carui presentu si viitoru e supusu la atatea

perderi pentru natiune; luandu in consideratiune, ca puterile unui omu anevioie potu fi de ajunsu spre incungurarea tuturor intrigelor ce i se voru intinde, spre delaturarea tuturor pedecelor ce i se voru pune si spresustienarea tuturor intereselor nôstre perdute pentru trecutu, amenintiate pentru presente si viitoru:

Propunemu, dicu, că luanduse in considerare pusetiunea nôstra atatu de grea si dupa cum amu disu mai susu. „Barbatii nostri chiamati, că buni conducatori, se intarésca posturile ori unde ar' cere trebuint'a; se le retraga, de unde lupt'a e usioru de sustinutu in favorulu locurilor mai espuse si greu de aparatu.“ Se ni se dè in capulu trebiloru atatu de intetitorie si atatu de grele, nu unu barbatu, ci doi, cari se ocupe atatu loculu de protopopu, catu si de capelanu, doi barbati, cari de cari mai apti, ómeni de capacitate, cu scientia si calitatii priu seriöse esperintie si cu multa abnegatiune de sine, barbati, cari adapati findu din isvorele minuitorie ale culturei, insuflati de ideele si faptele mariloru nostri strabuni, se scie adapa, nutri si insuflati o tenerime, in manele careia sta o buna parte a viitorului nostru, barbati, cari se fia lumin'a si sufletulu tuturor miscaminteloru intelectuale si materiale ale poporului, junimei studiòse si ale viitoriei nôstre industrie.

Ni se va respunde pote, ca nu avemu salaria pentru astfelui de ómeni.

Atunci inrasnimu a propune se se tramita cu resiedint'a in Clusiu chiaru din veneratii domni canonici celu mai plinu de vigore, insocitu de unu barbatu plinu de energia. Se ni se tramita intiepliunea betranului si energi'a tenerului.

Dar' la tóta intemplarea rugamu pe cei competinti că, cumpanindu greutatea cestioni, se nu cumva se strivésc pe alesulu loru cu daun'a lui si a natiunei, puindu acésta greutate pe singuri angustii si debilii sei umeri. —

AUSTRO-UNGARI'A. Vien'a 14 Maiu. Nemtii unitari nu se multumescu cu nouii membri din cabinetu, presimtu reactiune din aspirarea mesurilor in contra presei. Principele Dietrichstein-Mensdorff e denumitul gubernatoru in Boem'a cu misiune de a midiulocii tramiterea la senatu, altfeliu se se desfaca diet'a. Pucinu prospectu de invoiela multiamitoria. —

Graz 6 Maiu. (Coresp. orig.) Europa se prepara spre evenimente mari; starea ei presenta e asemene unui vulcanu ce in totu minutulu ne amenintia cu esplodarea sa. Pre candu in Rom'a — se amenintia cu anatemá ómenimea, pre candu despoticii spre a-si ascurá potestatea loru despatica se adresase popóralor, că se le garanteze poterea despatica, — republicanismulu si democratismulu totu din ce in ce se inradecinéza mai tare in animele popóralor: poterea acestoru fice ale libertathei, ce se impulpa, se ajute ómenimea si se o inaltia la acea situatiune, de unde va versá radiele pacei preste tóta lumea, acésta potere face se tremure dinaintei toti despotii si anarchistii, si pote ca vomu vedé pre acestia tereinduise in côte si genunchi despojati de tóte armele loru, de catusiele, in care au tienutu, cari au tienutu atata timpu ómenimea in ratecire si in intunerecu, scrie foile republicane.

Miscarile cele mai vitali ce se facu in viétila sociala si politica de astazi, emanéza dela fratii nostri din Occidentu; ascultati romaniloru din Oriente! Fratii vostri din Occidentu lucra cu tóte poterile pentru promovarea libertathei, a progresului si a neuternarei; ér' voi, pare ca si acum, candu tóta lumea e in lupta, dormitati si retaciti prin labirintulu indiferentismului si alu cosmopolitismului. Fierarui timpulu se aratamu alte semne de viétila, se aratamu la lume, ca si noi intielegem si optele divine ale spiritului de astazi; ca si noi avemu o trinitate sacra inscrisa pre drapelulu luptei nôstre, adica: libertatea, romanismulu si neuternarea respectiva, pentru a caroru realizare vomu se ne luptam pana la ultim'a respirare pre tóte calile si prin tóte midiulócele permise de ratiune si de lege. E scumpu timpulu, deci nu trebuie se lu perdemu siediendu cu manele in sinu.

— In Itali'a patri'a contrastelor, a despoticismului jesuitic, si a angerilor luminei si ai libertathei; in Itali'a strabun'a nôstra patria se arata simptome momentóse. Parentele republicanilor, caruntru Mazzini dispune nu mai pucinu decatul de 44 diuarie politice in Itali'a, ma se afirma, ca in momentulu necesariu ar' poté dispune preste 8 milioane de armati, ce ar' fi parati a-si sacrificá totulu pentru trimful republicanu. Pre candu acestia luera, agitéze, punu totulu in miscare, prepara

pascele republicei, betranulu Mazzini inca nu dörme; pén'a lui dibace si admirabila acusi pune lumea in uimire cu cate unu fetu alu spiritului seu. De currendu acupă éra lumea cu o brosiura intitulata: „Dela Ddieu la conciliu“, in care ataca conciliulu impreuna cu pre papa. Éta ce dice in unulu din cele mai moderate: „1544 de ani au trecutu dela primulu conciliu ecumenic din Nicăa. Voi inca sunteți la unu asemene conciliu in Rom'a si inca la celu din urma. Celu d'antaniu a fostu unu triumfu pomposu si expresiunea unitatiei relegiunei, ce lu au pretinsu timpulu de atunci, cestu din urma, insemnative bine! insemnéza faptulu necalculaveru alu unei relegiuni moribunde si totu asia de impossibila fundarea alteia noua. — In conciliu numai beseric'a pote fi representata, ér' nu barbati, cari representa relegiunea ce se nasce pentru venitoriu. Lumea tientesce spre Ddieu spre progresu, voi inse in locu de Ddieu i dati unu idolu(?), unu papa infabilu. Progresului opuneti negatiunea canónelor vóstre nepotintiose si nefructifere. Voi opriti unitatea inlocuinduo cu dualismulu poterei lumesci si spirituale, ce lu representa pap'a si monarchii. De unu cultu idolatricu ne va scuti Ddieu, nemicitoriu tuturor idololilor; de negatiunile vóstre — de cele, ce néga orice progresu, ne va scuti ómenimea, care privesce la voi, ride si pasiesce inainte. De dualismulu, ce voiti a'lui face eternu, ne scutesc popóral, unic'a potestate crescunda, ce adi-si simtiesce poterile sale.

Diuariulu „Tages-Post“ de aici in numerulu seu de astazi facandu unu reviu preste starea presenta a Ungariei ne aduce urmatorulu interesantu pasagiu despre romanii transilvaneni:

„Romanii, cu deosebire ardeniei nici unu minutu nu au incetatu de a combate starea actuala a lucrurilor. Ei cá partita opositionala, se simtiescu restrinși la o resistintă neespresa, si la aceea i intaresce nu numai tactic'a loru, dar' necesitatea de a-si promová midiulocèle de cultura dela vestu. Spre acestu scopu suntu ajutati cu perpetua comunicatiune ce o au de o parte cu Bucovina, ér' de alta parte cu Romani'a libera; prin care comunicatiune -si reinnoiescu poterile spre lupt'a, ce are o insemnatate mare. Ei au scopuri mari pentru venitoriu; trebuie inse constatatu, ca acele diacu afara de Ungari'a.“ — Respectivulu diuariu crede a fi aflatu unu adeveru mare, candu dice, ca venitoriu romanilor diace afara de Ungari'a. Candu si-au cautatu ardeniei interesulu si venitoriu seu decatu in vatr'a loru strabuna unde locuiescu dela divulu Traianu incóce in propri'a si mandra loru patria, luptanduse pentru autonomia si independentia loru de suprematisari straine, pentru a caroru castigare se lupta cu energia si se voru lupta legalmente pana va mai ecsiste numai urma romanésca. —

Publiu.

Cronica esterna.

ROMANIA. Mesagiulu domnescu pentru disolvarea corpurilor legiuitorie:

„Domni senatori!

Domni deputati!

Prin mesagiulu meu de prorogarea corpurilor legiuitorie din 30 Martiu, v'amu facutu cunoscutu insarcinarea ce pusesem dui A. G. Golescu, cá expresiune a maioritatii adunarei, pentru formarea unui nou cabinetu.

D. Golescu nereusindu a formá unu altu ministeriu, membrii cabinetului actuale, numiti din initiativ'a mea, cá unii ce facu parte din sinulu minoritatii, neputendu sperá concursulu maioritatii, -mi au cerutu a face unu apelu la alegatori, apelu la care Eu amu consimtitu.

Despartiendu-me de dvóstra, domni senatori si domni deputati, nu me potu popri de a ve manifesta tóta a Mea recunoisciuntia pentru simtiamente de devotamentu ce -mi ati aratatu in totu cursulu ecserviciului mandatului dvóstre. —

CAROLU.“

(Urméza semnaturile ministrilor.) Nr. 721.

Bucuresci 14 Maiu. Program'a nouului regim se concentra in sustinerea ordinei interne si respectarea drepturilor jidovesci! dice „Kr. Ztg.“ Ce o fi si acést'a?! —

Mai esii la lumina unu diurnal „Vocea poporului“, amicu alu libertatii si alu romanismului, sub dir. d. G. Baronzi; ésa Dumineca cu 20 lei noi pe anu. Salutandu „Vocea poporului“ pentru apromisiunea, „ca va lupta totudéun'a alaturi cu

cei impilati in contra impilorilor, necruitiandu pe cei ce ar' comite celu mai micu actu antinational, ei oramu viétia lunga si reesire victoriósa! —

„Vocea poporului“ impartasiesce despre scen'a dela Tecuci, ca 100 dorobanti si 70 soldati furu invinsi de catra poporulu infuriatu si unii raniti, intre cari si oficirulu Georgiu dela dorobanti, si ca provocarea s'a facutu de catra unu jidovu, care a impuscatu unu romanu Bratosianu si altu, care a palmutu pe Ion Francu la o confetaria. —

La statiunea Vidr'a pe calea ferata intre Bucuresci si Giurgiu s'a ciocnitu carrele, incatu mai multe persoane se vatamara.

In celea döue vagóne, cari calatorira prim'a data din Galati la Tecuci au fostu d. Stroussberg si Cogalniceanu. Prob'a fu fara periculu, ca calatorira incetu, incatu in 5 ore sosira la Tecuci.

Suveranii europeni au felicitatu pe imp. Napoleonu pentru succesulu la plebiscitu. — Incercarile republicane atatu in Parisu catu si prin Itali'a deodata fura nadusite. —

Plebiscitulu in Franci'a a reesitu bine cu tóte incercarile de a incinge o revolutiune republicana cu redicarea de baricade, elu e favorabilu pentru dinasti'a napoleonida. Din 10 milioane indreptatiti la votu au votat aprópe la 9 milioane a-supra intrebarii: „déca vreau francesii a acceptá imperiulu reinnoit su reimburatatu constitutionalmente?“ 7,105.000 votara cu da si 1,415.000 cu nu, altii nu votara. —

Mai nou. In Boiu mare (Gross-Bun) diacu in nomolu sute de animale si corperi omenesci. Pana acum se aflara vreo 85 innecati. Se crede, ca din 60 familie abé au remasu vr'o 8 la viétia.

La Beseric'a alba si pe tóta linea Tarnavei ecsundarea facu dauna mare.

In Sicili'a si Calabri'a Italiei mazzinistii, intre cari si Menotti Garibaldi, au inceputu a revolutiona poporulu. S'a tramsu trupe din partea regimului in tóte directiunile innadusindu incercarile republicane. —

Varietati.

— **D. Milo**, artistul si dramaturgulu national, despre a carui venire la Brasiovu cu o societate alésa spre a ne delectá cu representatiunile cele originali si nationali prenuntiasemu de multu, va veni pote in septeman'a acésta in midiuloculu nostru. Lu salutam deci inainte de sosire cu „bine ai plecatu“, se vini sanetosu in midiulocu nostru!

Despre d. Mateiu Milo reflectéza „Trans.“, ca domnialui cá artistu, carele cunóscce societatea romanésca in tóte clasele si cá se dicemua asia, in tóte straturile si paturile ei, condusu de geniulu seu ajutatu de experienti'a multoru ani, ajunse la convictiunea, ca pre candu pe cele mai multe scene ale popóralor europene, art'a dramatica se generaliséza, voimu se dicemua, ca poetulu si actoriulu lauda virtutile, séu combate vitiulu si scelerateti'a, superstitiunea si stupiditatea omenésca in generu, cu aceleasi cuvante, in aceleasi forme si maniere, in tóta Europ'a, la tóte popórale, la noi s'ar simti

necessitatea de a infiintia una scóla dramatica, care se vorbésca publicului romanescu de diferite clase si opiniuni, in limbagiu lui, se i imiteze apucaturele frumóse séu vitióse, proprie romanului, cu alte cuvante: se arunce fundamente si la un'a dramaturgia speciala romanésca, fara cá pe acésta considerata din punctu de vedere alu artei, se o aduca in conflict cu regulele ei.

Celu pucinu noi asia intielegemu si asia amu intielosu totudéun'a pe d. Milo.

Credemu, ca suntemu bine informati, candu sustienemu, ca in repertoriulu domnului Milo se afla preste optudieci de piese, alu caroru subiectu este luat din viétia nostra nationala. Ni se pare, ca din acelea vomu vedea aici in Brasiovu intre altele si acestea:

„Prapastele Bucurescilor“, vodevilu in 4 acte (critica a moralei din capitala), de Milo.

„Lipitorile satelor“, de Vas. Alecsandri.

„Funciomani'a, séu Milo directoru“, de Vas. Alecsandri.

„Barbu lautariulu“, de acelasi.

„Pensiomani'a“, séu Kira Anastasi'a.

„Tuzu cersioriulu“, 2 acte, de Milo.

Si altele multe.

Nu cumva dn. Milo se va simti séu nu indemnatu, de a mai sta si pe airea in vreo döue trei orasie mai mari din Transilvani'a, macaru numai pentru cate döue trei representatiuni? séu ca de aici va trece deadreptulu la Cernauti, unde este invitatu inadinsu multu mai dinainte? Doritorii de a'lui avé in midiuloculu loru nu voru lipsi a'lui intreba de timpuriu. —

Se afla la

A. Reichard et Comp.

in Vien'a Elisabethstrasse 6, in Pest'a Deák Platz 3, in Prag'a Brenntegasse 46, in Triestu Via Ponte rosso 3, in Clusiu Alte Burg 213, in Lemberg Wallgasse 288, in Carlsbad Mühlbadgasse 480,

BIBLI'A,

séu

sant'a scriptura a testamentului
vechiu si nou,

in limb'a germana, maghiara, boema, polóna, italiana, romana, slovena, evreica, gréca, angla, franca, turcésca, chinesa si in multe alte limbe dupa catalogu, care se dà gratis.

Comandari in pretiu de 5 fl. v. a. se ecsecuta gratis si francate.

6-12

CURSURILE

la bursa in 17 Maiu 1870 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 86	cr. v. a.
Augsburg	—	—	121 . 50	" "
London	—	—	123 , 90	" "
Imprumotolo nationalu	—	—	69 , 85	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	60	40	" "	" "
Obligatiile rurale ungare	79	76	" "	" "
" " temesiane	78	50	" "	" "
" " transilvane	75	50	" "	" "
" " croato-slav.	83	50	" "	" "
Actionile bancei	—	—	722 , —	" "
" creditului	—	—	257 . 90	" "

Transportarea de sine.

Intreprindetorii de cladirea drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sine dela Vintiu la Sibiu si la Mediasiu sub urmatóriile conditii:

dela Vintiu inf. pana la Sibiu pe maja 60 de cruceri,
dela Vintiu pana la Mediasiu pe maja 1 fiorinu.

O sine cantaresce cá la 4 maji si 1/2, doi boi séu cai potu duce 4 pana la 6 sini.

Asta se urca pentru o incarcatura dela Vintiu pana la Sibiu 10 fl. 80 cr. pana la 16 fl. 20 cr., dela Vintiu pana la Mediasiu 18 fl. pana la 27 fl.

Fiasce-caruia, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtii de feru in Alvintiu, i se voru predá sinele cu unu biletu de caratu, ér' plat'a -si o va redicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sinele si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 ore dimineti'a pana la 6 ore sera, in bani gata.